

Anti-pestprotocol

VSO Het Dok

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Wat is pesten

1.1 Definitie van pesten

1.2 Vormen van pesten

1.2.1 Fysiek pesten

1.2.2. Digitaal pesten

2. Inhoudelijke aanpak

2.1 Voorwaarden

2.2 Onderwijsprotocol

2.3 Stappenplan (de vijf sporen aanpak)

2.3.1. Het slachtoffer

2.3.2. De pester

2.3.3 (zwijgende) Middengroep

2.3.4 School en leraren

2.3.5 Hulp voor ouders/verzorgers

3. De anti-pestcoördinator

3.1 Rol in de school

3.2 Anti-pest week

3.3 Materialen

4. Als het toch uit de hand loopt

5.1 Vertrouwenspersoon/klachtencommissie

5.2 Seksuele intimidatie

5.3 Strafbaar gedrag/politie

Bijlagen

1. Het onderwijsprotocol tegen pesten

2. Stroomschema

3. Formats voor gesprekken met gepeste leerling en pester

Voorwoord

Per 1 augustus 2015 is de Wet Veiligheid op school in werking getreden. De wet stelt dat scholen een inspanningsverplichting hebben om een veilige schoolomgeving te waarborgen. Een veilige omgeving is een voorwaarde voor leerlingen om zich goed te kunnen ontwikkelen en te kunnen leren. Sinds 1 augustus 2016 ziet de inspectie toe op naleving van de wet. Scholen zijn verplicht om:

- Veiligheidsbeleid te voeren. Het gaat hier om zowel de fysieke als de sociale als de psychische veiligheid.
- Een anti-pestprotocol hanteren.
- De veiligheidsbeleving te monitoren met een erkend instrument.
- Binnen de school een persoon aan te wijzen die de volgende taken krijgt:
het coördineren van het anti-pestbeleid en het fungeren als aanspreekpunt met betrekking tot pesten voor leerlingen en ouders.

VSO Het Dok voldoet aan al deze verplichtingen. In dit document is het anti-pestprotocol beschreven. Het Dok heeft een anti-pestcoördinator aangesteld, waarvan in dit protocol de taken worden beschreven. Deze persoon is in staat pesten (beter) te signaleren en effectieve preventieve acties uit te voeren. Door een persoon verantwoordelijk te maken voor het anti-pestbeleid kan het (voorkomen van) pesten effectiever aangepakt worden, natuurlijk met behulp van de leraren, ondersteunend personeel en de schoolleider.

Hoofdstuk 1 Wat is pesten?

1.1 Definitie van pesten

Plagen en pesten liggen dicht bij elkaar en het een kan gemakkelijk leiden tot het ander. Wat voor de een nog plagen is, kan voor de ander als pesten ervaren worden. Plagen gebeurt over en weer. De een zegt iets en de ander plaagt terug. Er is geen slachtoffer en geen dader, beide partijen zijn ongeveer even sterk. Het is niet de bedoeling een ander te kwetsen of pijn te doen. Plagen is een vorm van oefenen, oefenen in het herkennen van eigen en andermans grenzen. Hierdoor wordt de sociaal- emotionele ontwikkeling getraind. Plagerijtjes zijn dan ook snel weer vergeten.

Pesten

“Pesten is (psychisch, fysiek of seksueel) systematisch geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer leerlingen, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen” (van der Meer, 1999). Het gaat hierbij om systematisch misbruik van macht, waarbij een persoon, die niet in staat is zichzelf te verdedigen, het slachtoffer is van negatieve acties van een of meer andere personen.

Kenmerken van pesten zijn:

- Gebeurt opzettelijk.
- Bedoeld om schade toe te brengen (fysiek, materieel of mentaal).
- Houdt niet vanzelf op, wordt erger als er niet wordt ingegrepen.
- Gebeurt systematisch.
- Er is sprake van machtsongelijkheid (fysiek en/of verbaal; kiezen van minder weerbaar persoon).

Pesten is een universeel verschijnsel. Onderzoek heeft aangetoond dat de omvang en de verschijningsvorm van pesten nauwelijks cultuurgebonden is. Kinderen gedragen zich overal hetzelfde. Pesten kan kinderen/jongeren tot wanhoop drijven met soms fatale gevolgen. Een klassenklimaat waarin gepest wordt tast tevens de groepsdynamiek aan. Pestgedrag speelt zich vaak verborgen af, wat het lastig maakt om er grip op te krijgen. Als het wordt opgemerkt moet het voor de gehele school duidelijk zijn hoe te handelen middels beleid, waarbij zowel leraren als ondersteunend personeel de taak hebben om samen met leerlingen en ouders pesten tegen te gaan.

1.2 Vormen van pesten

Verschillende vormen van pesten

Er zijn verschillende vormen waarin pesten voorkomt:

- Verbaal.
- Psychologisch.
- Fysiek.
- Digitaal.

Hierna worden de verschillende vormen uitgewerkt.

1.2.1 Verbaal, psychologisch en fysiek pesten

Verbaal pesten

Bij verbaal pesten wordt het gesproken woord gebruikt om het slachtoffer 'op een verkeerd been' te zetten of belachelijk te maken. Dit gebeurt op verschillende manieren en is voor de oplettende leraar goed te signaleren qua dader/slachtoffer.

Voorbeelden van verbaal pesten:

- Niet de echte naam, maar een bijnaam gebruiken.
- Voortdurend zogenaamde 'leuke' opmerkingen over het slachtoffer maken.
- Steeds weer het slachtoffer uitschelden.
- Het slachtoffer voortdurend van iets de schuld geven.
- Opmerkingen maken over zijn/haar kleding.
- Beledigende opmerkingen maken/ dreigen.

Psychologisch pesten

Vormen van psychologisch pesten worden door leraren vaak niet opgemerkt, omdat ze zich "in het geniep" afspelen en niet door verbaal of non-verbaal gedrag worden onderstreept. Hieronder vallen zaken zoals achtervolgen en uitsluiten van het slachtoffer.

Voorbeelden van psychologisch pesten:

- Opzettelijk negeren van het slachtoffer.
- Het slachtoffer laten geloven dat hij/zij dom, lelijk of mislukt is.
- Het slachtoffer isoleren van de rest van de groep of het slachtoffer niet kiezen, waardoor hij/zij als laatste overblijft.
- Afspraken niet doorgeven of niet maken, waardoor het slachtoffer in het ongewisse blijft over hetgeen hij voor een (groeps)opdracht moet doen.
- Het slachtoffer opjagen/achterna gaan.

Fysiek pesten

Onder fysiek pesten wordt verstaan dat het slachtoffer lichamelijk leed wordt aangedaan. Hieronder vallen onder andere stelen van eigendommen en met opzet vernielingen aanbrengen aan eigendommen van het slachtoffer en afpersing.

Voorbeelden van fysiek pesten:

- Fysiek of seksueel mishandelen: slaan en/of schoppen.
- Bij herhaling lichaam of kleding aanraken of tegen de stoel tikken.
- Kliederen op boeken, banden leksteken of fiets (eigendommen vernielen).
- Afpakken van kledingstukken, schoolspullen (eigendommen stelen).
- Afdwingen om iets voor de pester te doen.
- Afdwingen om geld of spullen af te geven.

1.2.2. Digitaal pesten

Digitaal pesten

Als gevolg van technologische ontwikkelingen is onze samenleving de afgelopen jaren verrijkt met tal van nieuwe producten en diensten zoals internet, e-mail en mobiele telefoons. Naast de voordelen die deze communicatie middelen ons opleveren kleven er ook veel nadelen aan. Zo kunnen pesters misbruik maken van deze middelen om het slachtoffer lastig te vallen. Het digitaal pesten, ook wel cyberpesten genoemd, onderscheidt zich van het 'traditionele' pesten doordat het op afstand, anoniem en non-stop kan plaatsvinden. Voorbeelden van platformen waarop online pesterijen voorkomen zijn Snapchat, Whatsapp, Instagram, Tiktok, Facebook, Youtube, Twitter en Dumpert. De relatieve anonimiteit van de nieuwe vormen van communicatie werkt de brutaliteit van de pesters in de hand. De kans om gepakt te worden is immers kleiner dan bij het 'open' pesten. Het onophoudelijk door kunnen gaan kan ervoor zorgen dat de slachtoffers zich niet meer veilig voelen.

Hoe wordt er gepest?

Onder digitaal pesten verstaan men de volgende zaken:

- Pest-mail/berichten (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen).
- Stalking: het stelselmatig lastigvallen van iemand door het blijven sturen van haatmails/berichten of het dreigen met geweld in chatgesprekken.
- Het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals: porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc.
- Ongewenst contact met vreemden.
- Webcam-seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden.
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pestmail.

Het stappenplan na een melding van cyberpesten

1. Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (bijvoorbeeld een printscreen maken van je telefoon of van je computerscherm, bewaar WhatsApp-berichten en mailtjes. Sla chatgesprekken op).
2. Blokkeren van de afzender in programma's als WhatsApp. Leg de leerling zo nodig uit hoe hij de pester kan blokkeren.
3. Probeer de dader op te sporen. Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder.
4. Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling. Geef de ouders/verzorgers voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
5. Verwijs de ouders/verzorgers zo nodig door. Er zijn twee telefoonnummers die ouders/verzorgers kunnen bellen met vragen, namelijk: • 0800-5010: de onderwijstelefoon • 0900-11131113: de vertrouwensinspectie.
6. Adviseer aangifte. In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders/verzorgers aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl, tel: 0900-0101).
7. Verwijs de pester en/of de gepeste door naar de anti-pestcoördinator/vertrouwenspersoon wanneer verdere begeleiding nodig is.

Tips tegen digitaal pesten/als je digitaal gepest wordt:

- Denk na voor je je contact gegevens deelt met anderen.
- Denk na over het plaatsen van reacties/berichten. Informatie blijft online staan, ook als het verwijderd is.
- Neem iemand in vertrouwen (mentor, vertrouwenspersoon, ouders evt. politie) en blijf er niet alleen mee zitten, ook als je zelf iets hebt gedaan dat niet slim is.
- Blokkeer personen die jou pesten maar bewaar bewijzen zoals foto's of schermafdrucken, vervelende berichten, haatprofielen en/of foto's.

Hoofdstuk 2 Inhoudelijke aanpak

2.1 Voorwaarden

Het aanpakken van pesten heeft alleen zin als aan een aantal voorwaarden wordt voldaan:

1. Pesten moet als een *probleem* worden gezien door alle direct betrokken partijen: leraren, ouders/verzorgers en leerlingen.
2. De school moet het pestprobleem *voorkomen*. Een preventieve aanpak bestaat onder meer uit de behandeling van het onderwerp met de leerlingen, waarna met hen regels worden vastgesteld.
3. Als pesten desondanks toch optreedt, moeten leraren dat kunnen *signaleren* en vervolgens
4. *Duidelijk stelling nemen* tegen het pesten.
5. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, toch weer de kop opsteekt moet de school beschikken over een *directe aanpak*.
6. Weigert een school of een leraar het probleem aan te pakken, gebeurt dit op onjuiste wijze of heeft de aanpak geen resultaat, dan is inschakeling van een *vertrouwenspersoon* nodig. Deze dient, op verzoek van de ouders/verzorgers van het gepeste kind, een klacht in bij de klachtencommissie, die het probleem onderzoekt en het bevoegd gezag adviseert over de te nemen maatregelen.

2.2 Onderwijsprotocol

Om zichtbaar te maken waar de school zich beoogd aan te houden om pesten tegen te gaan dient het Onderwijsprotocol tegen Pesten (bijlage 1) getekend te worden. Dit protocol wordt getekend door de schoolleider en anti-pest-coördinator. Er wordt zichtbaarheid verwacht van het protocol in de school.

2.3 Stappenplan (de vijfsporenaanpak)

De vijfsporenaanpak is een manier om in scholen en andere instellingen waar kinderen samenkomen het pesten aan te pakken. De vijfsporenaanpak is bedacht en uitgewerkt door Bob van der Meer, die al sinds de jaren tachtig aandacht vraagt voor pesten. Deze aanpak richt zich op alle betrokkenen: het gepeste kind, de pesters, de ouders/verzorgers, de klas- of groepsgenoten en de school of het kindercentrum. Dit houdt in dat de verantwoordelijkheid voor de aanpak van pesten door de hele school gedragen wordt, dat er begeleiding wordt aangeboden aan de gepeste leerling en de pester. Maar ook dat de klas betrokken wordt bij het pestprobleem en dat ouders/verzorgers steun krijgen. De school zorgt dat de anti-pestcoördinator, mentoren en de leraren voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten. De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is. Onderliggende aan de vijfsporenaanpak ligt het stroomschema: Wat te doen bij pestgedrag (bijlage 2). Middels de veiligheidsmonitor kan voor zowel leerlingen als leraren in kaart worden gebracht hoe veilig zij zich voelen. Dit heeft een signalerende functie en wordt verder opgepakt door de veiligheidscoördinator van Het Dok.

2.3.1 Het slachtoffer

Leerlingen brengen een belangrijk deel van hun tijd door op school. De kans dat signalen van pesten op school worden opgevangen is dan ook groter dan dat dit thuis gebeurt.

Leraren moeten dan ook alert zijn op deze signalen en deze onmiddellijk onderzoeken en oppakken. Daarom is het goed niet alleen uit te gaan van de uiterlijke signalen, maar altijd op basis van de signalen met een leerling in gesprek te gaan om de oorzaak van het gedrag of de houding te achterhalen. Potentiële slachtoffers van pesten zijn herkenbaar aan de volgende houding, gedragingen of eigenschappen. Ook deze komen weer vaak in combinatie met elkaar voor.

Hoe herken ik slachtoffers van pesten?

- Zijn stil, gevoelig of passief.
- Zijn ongelukkig, onzeker en verward.
- Lijken verdrietig, depressief of wisselvallig.
- Zijn op hun hoede.
- Hebben een lage eigenwaarde.
- Hebben lichamelijke klachten: bijv. hoofdpijn, buikpijn, tics of angstzweet.
- Hebben angst, stress of twijfel om naar school te gaan.
- Zijn minder gemotiveerd om te werken voor school.
- Komen gehavend uit school: vuile of kapotte kleding, beschadigde boeken.
- Vertonen kenmerken van lichamelijke mishandeling: blauwe plekken, krabbels of sneeën.
- Slapen niet goed, hebben nachtmerries of huilen in hun slaap.
- Doen letterlijk 'alles' om erbij te horen: gevaarlijk, ongewenst, onderdanig of ongepast gedrag.
- Schrikken van plotselinge uitingen van boosheid van anderen.
- Zijn sociaal geïsoleerd (weinig (boezem) vrienden).
- Denken dat alles wat een ander doet pestgedrag is.

Leerlingen die voortdurend worden gepest kunnen twee soorten manieren van reageren laten zien: ze worden passief of ze gaan uitdagen. Beide vormen van gedrag zijn aangeleerd, in de zin van reacties op uitstoting. Wat is aangeleerd kan ook worden afgeleerd. Gepeste leerlingen, kunnen net als pesters baat hebben bij sociale vaardigheidstraining. Tijdens de sportles zou er aandacht kunnen worden besteed aan zelfverdediging. Het gepeste kind moet dit zelf ook willen. Het is van belang steun te bieden aan de leerling die gepest wordt. Er wordt altijd individueel met de leerling gepraat, zodat de leerling zijn verhaal kan doen en de leraar (of anderen) in kan schatten of er sprake is van pesten. De leerling wordt altijd serieus genomen. Met de leerling wordt overlegd over en gewerkt aan mogelijke oplossingen.

Begeleiden van de leerling die gepest wordt:

1. Het probleem wordt serieus genomen.
2. Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is.
  - Gesprek met slachtoffer.
  - Gesprek met pester.
  - Eventueel gesprek met getuigen.
  - Gesprek met slachtoffer én pester en afspraken maken om pesten te stoppen.
3. Na 2 weken controleren of het pesten is gestopt. Is dit niet het geval:
  - Anti-Pestcoördinator neemt het over van de mentor.
  - Anti-Pestcoördinator heeft gesprek met ouders/verzorgers.
  - Hernieuwde afspraken maken om het pesten te stoppen. Deze afspraken op papier zetten en door beide partijen laten ondertekenen.

2.3.2 De pester

Alleen algemene maatregelen op klassikaal niveau lossen het probleem niet op. Ook de pester heeft hulp nodig. Jongeren die pesten hebben op latere leeftijd vier keer meer kans op het plegen van strafbare of criminele feiten blijkt uit onderzoek, wat het belang van hulp aantoonde. Leerlingen die zelf pesten of als volger hieraan meedoen kunnen herkend worden aan de volgende houding, gedragingen of eigenschappen. De genoemde punten kunnen in combinatie met elkaar voorkomen.

Hoe herken ik een dader van pesten?

- Wil zich machtig voelen.
- Wil controle uitoefenen.
- Vind het leuk/interessant om andere kinderen pijn te doen.
- Weet het juiste moment te kiezen om ongezien te pesten.
- Vind het leuk om anderen te laten lijden door plagen, bedreigen, intimideren of psychisch mishandelen.
- Is impulsief.
- Kan zich moeilijk houden aan regels en afspraken.
- Onaangepast gedrag: aanvallend, oppositioneel of agressief naar medeleerlingen, ouders en leerkrachten.
- Voelen weinig medeleven voor de kinderen die zij pesten.
- Kunnen zich slecht verplaatsen in (de situatie) van een ander.
- Hebben een lage frustratiedrempel.
- Hebben een stoer voorkomen.
- Zijn betrokken bij ander asociaal of crimineel gedrag (stelen of vandalisme).

Uit onderzoek blijkt dat pesters fysiek en verbaal vaak sterker zijn dan hun klasgenoten. Ze zien hun slachtoffers als waardeloos, zijn agressief, hebben een gebrek aan zelfbeheersing en een positieve houding ten aanzien van geweld. Verder blijkt dat pesters erg impopulair zijn bij andere leerlingen (hoewel dat soms niet zo lijkt). Ze gebruiken verschillen (andere kleur haar, andere kleding, een handicap, betere of slechtere cijfers, enzovoort) als vals excuus om anderen het leven zuur te maken.

In wezen hebben zij zondebokken nodig waarop zij hun frustraties kunnen afreageren. Ze hebben doorgaans geen idee van wat ze aanrichten en hebben daardoor weinig schuldgevoelens. Het pesten stopt dat ook niet vanzelf!

Begeleiden van de pester

1. Het is van belang om ook steun bieden aan de leerling die pest. Er wordt altijd individueel met de leerling gepraat, zodat de leerling zijn verhaal kan doen en de leraar in kan schatten of er sprake is van pesten.
  - Als er sprake is van pesten moet met de leerling besproken worden wat pesten voor een ander betekent.
  - De leerling moet ook geholpen worden om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere leerlingen.
  - Vervolgens wordt de leerling ook geholpen om zich aan regels en afspraken te houden. Een voorwaarde is om ervoor te zorgen dat de leerling zich veilig voelt en dat er uitgelegd wordt wat de leerkracht (of anderen) gaan doen om het pesten te stoppen.
2. Als het gedrag niet stopt moeten grenzen gesteld worden en consequenties aan verbonden (bijlage 2).
3. Er worden follow-upgesprekken gehouden. De leraar kan dit zelf doen of het overdragen aan de Anti-pest-Coördinator. De Anti-pestcoördinator wordt altijd geïnformeerd over de gesprekken. Dit wordt ook aan de leerling kenbaar gemaakt. De Anti-pestcoördinator bewaakt het proces.
4. Er wordt gekeken of de pester een training op school of daarbuiten gericht op sociale vaardigheden nodig heeft.

2.3.3 Hulp aan de zwijgende middengroep

In woord en daad moet de school steeds het signaal afgeven dat pesten niet kan en dus norm overschrijdend gedrag is waartegen eenieder stelling moet nemen. Kortom, er wordt gewerkt aan een klimaat waarbij leerlingen het voor elkaar opnemen in plaats van de pesters hun gang te laten gaan. De middengroep (de rest van de klas) moeten worden betrokken bij de oplossingen van het pestprobleem. De leerlingen kunnen altijd peestsituaties melden bij de leraren/Anti-pestcoördinator. Dit kan in een gesprek maar ook door middel van een briefje. Als er gepest wordt, dan volgt een gesprek met alle leerlingen van de groep over pesten en over hun eigen rol daarbij. Er wordt met de kinderen overlegd over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen, waarbij ze eventueel zelf een actieve rol spelen. De leraar/Anti-pestcoördinator voert deze gesprekken en ziet toe op het uitvoeren van de oplossingen. Zowel de leraar als de Anti-pestcoördinator zijn altijd op de hoogte van de informatie uit het gesprek en de mogelijke oplossingen. Hieronder enkele tips om de zwijgende middengroep tot bondgenoot in de strijd tegen het pesten te maken.

Tips voor de leraar om pesten bespreekbaar te maken voor de middengroep

- Als een leraar met de klas spreekt over pesten, is het raadzaam om geen peestsituatie in de klas als uitgangspunt te nemen, maar het onderwerp daar bovenuit te tillen. Bijvoorbeeld aan de hand van een krantenknipsel, een tv-uitzending, een website. Gebeurt dit niet, dan kan de klas het probleem ontkennen, bagatelliseren, het slachtoffer de schuld geven of zeggen dat het maar een grapje is of de pesters gaan het slachtoffer voor zijn klikken bestraffen.
- Bij lessen over pesten is het voorbeeldgedrag van de leerkracht van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar aanvaarding van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies worden uitgesproken en niet met geweld worden opgelost, waar leerlingen in hun eigenheid worden gerespecteerd, waar agressief gedrag van leerlingen, ouders/verzorgers en leraren niet wordt geaccepteerd en waar leraren duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.
- Het benoemen van de regels die schoolbreed gelden, deze zijn opgenomen in de schoolgids.

2.3.4. De school en de leraren

Leraren hebben een sleutelrol in de aanpak van het pesten. Zij zijn de eerstverantwoordelijken voor de aanpak op school. Er wordt dan ook verwacht dat zij pesten vroegtijdig signaleren en helpen te bestrijden.

Er wordt op Het Dok gewerkt volgens het al eerdergenoemde stroomschema: Wat te doen bij pestgedrag (bijlage 2). Wanneer er sprake is van een of meerdere pestincidenten wordt dit gemeld bij de Anti-pestcoördinator, veiligheidscoördinator, CvB en schoolleider. De Anti-pestcoördinator wordt altijd op de hoogte gebracht van een incident. Er wordt een notitie gemaakt middels de incidentenregistratie in Swis-suite bij de gepeste en de pestende leerling.

Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het is van belang om een zo veilig mogelijk klassenklimaat neet te zetten waarbij ongewenst gedrag wordt gecorrigeerd, regels worden gesteld en worden nagekeken en consequenties duidelijk zijn. Tevens bespreekt de mentor in zijn klas het pestprotocol. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen moet worden beschouwd. Daarnaast wordt extra aandacht besteed aan pesten op school tijdens thema lessen van sociaal gedrag. Er worden extra lessen aangeboden als dit nodig is en er zijn trainingen waaraan leerlingen kunnen deelnemen met een laag zelfbeeld. Ook vullen leerlingen de veiligheidsmonitor in.

Het pesten bespreekbaar maken in de klas

Pestgedrag op school mag nooit getolereerd worden. Leerlingen en ouders verwachten namelijk van leraren dat zij duidelijk stelling tegen het pesten nemen. Dit kan op een confronterende en niet confronterende wijze gebeuren. De niet-confronterende methode wordt toegepast als er sprake is van onderhuids pesten. Het heeft geen zin dit vermoeden aan de klas te vertellen: de leerlingen zullen het ontkennen of met een eigen interpretatie komen. Als de leraar voor de niet-confronterende manier kiest, stelt hij problemen in algemene zin aan de orde. Dat kan bijvoorbeeld aan de hand van de volgende onderwerpen:

- oorlog en vrede (winnaars en verliezers),
- de schending van mensenrechten of rechten van kinderen,
- machtsmisbruik in het algemeen,
- kindermishandeling door volwassenen,
- pesten op school in het algemeen waarbij wordt ingegaan op de oorzaken en gevolgen voor de slachtoffers, de daders, de meelopers en de zwijgende middengroep.

Een no blame aanpak kan toegepast worden als leerlingen actief of passief meedoen aan pesten. Dat gaat het best met kleine groepjes. Bij meelopers en passieve omstanders kan veel bereikt worden door hen bijvoorbeeld te vragen of ze zich realiseren welk verdriet ze veroorzaken met hun houding.

Vervolgens kan de leraar hen om suggesties vragen hoe de situatie verbeterd kan worden voor de gepeste leerling. De leraar moet wel in de gaten houden of er iets gebeurt en of dat effect heeft voor de gepeste leerling. De kern van no blame is: 'Oké, gebeurd is gebeurd, maar wat gaan we nu doen om het veilig te maken?' Over het betrekken van leerlingen bij regels, aanspreken en herstel zijn suggesties te lezen in Baas in eigen soap. De confronterende methode is toe te passen wanneer een leerling merkbaar lichamelijk of geestelijk wordt mishandeld. Als er op zo'n moment niet duidelijk stelling wordt genomen, zegt de school in feite: ga maar door. Bij deze methode wordt, na duidelijk stelling te hebben genomen, een gesprek met de klas gevoerd over pesten in het algemeen. Vervolgens spreken leraar en leerlingen regels af.

2.3.5 Hulp aan de ouders/verzorgers

Leraren krijgen te maken met de ouders van slachtoffers, pesters en van de zwijgende middengroep. De ouders/verzorgers van de slachtoffers zullen het meest geneigd zijn om de hulp van de school in te roepen, maar ook de ouders van de zwijgende middengroep zullen zich misschien zorgen maken. Pesten vermindert immers de sfeer in de klas.

Voor ouders/verzorgers van pesters kan de mededeling dat hun kind pest soms erg confronterend zijn. De ouders/verzorgers van het gepeste en het pestende kind moeten worden gehoord. De leraar/anti-pestcoördinator meldt in het geval van pesten altijd aan de ouders/verzorgers van de gepeste en de pestende leerling, kijkend naar de leeftijd en situatie van de leerling, en bespreekt de te volgen maatregelen. Er wordt informatie en advies gegeven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt. Zo nodig worden ouders doorverwezen naar deskundige ondersteuning (evt. gemeente). Als de leraar deze melding doet, bespreekt hij altijd met de anti-pestcoördinator de verkregen informatie uit deze gesprekken en de acties die ondernomen zijn.

Adviezen aan ouders/verzorgers van pesters

- Neem het probleem serieus. Raak niet in paniek, elk kind loopt kans pester te worden.
- Praat met het kind om achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen.
- Maak het kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed aandacht aan het kind.
- Stimuleer het kind tot het beoefenen van een sport om zijn agressie vreedzaam kwijt te kunnen.
- Schakel eventueel deskundige hulp in.

Adviezen aan ouders/verzorgers van gepeste kinderen

- Bespreek het probleem met de direct betrokken leraar(en).
- Lees samen met kind literatuur over pesten op school.
- Beloon het kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer het kind tot het beoefenen van een sport.
- Houd de communicatie met het kind open en blijf dus in gesprek met het kind.
- Steun het kind in het idee dat er een einde aan komt.
- Laat het kind opschrijven wat het heeft meegemaakt.
- Laat het kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining.

Als de ouders/verzorgers aangeven dat zij er eigenlijk van hun kind niet met de school over mogen praten, maak hen dan duidelijk dat de school het voorzichtig zal aanpakken en dat er regelmatig afstemming plaatsvindt met hen.

Adviezen aan andere ouders/verzorgers

- Neem het probleem serieus: het kan ieder kind overkomen.
- Neem de ouders/verzorgers van het gepeste kind serieus.
- Maak het tot een gemeenschappelijk probleem.
- Praat met het kind over school, over relaties in de klas, over pesten in de groep en over wat leraren doen.
- Koppel informatie van het kind terug naar de school: wie pest er, wat doen zij en waarom.
- Corrigeer het kind als het voortdurend anderen buitensluit of als het meedoet met pesten.
- Geef als ouder/verzorger het goede voorbeeld, wees niet neerbuigend of respectloos t.o.v. anderen.
- Leer het kind voor anderen op te komen.

Hoofdstuk 3 De Anti-pestcoördinator

De schoolleider van de school blijft eindverantwoordelijk voor de veiligheid in en om de school. Vanuit die verantwoordelijkheid zal zij toezien op de uitvoering van vastgesteld beleid, protocollen en andere afspraken. Het welbevinden van leerlingen is de zorg van de leraren onder leiding van de schoolleider. Het deel van de sociale veiligheid dat specifiek gericht is op het voorkomen en tegengaan van pesten valt onder de verantwoordelijkheid van de anti-pestcoördinator.

3.1 Rol in de school

In deze paragraaf worden de taken en verantwoordelijkheden van de Anti-pestcoördinator beschreven. Op onze school is anti-pestcoördinator Dhr. Jeroen de Ruijscher

- Binnen onze school is zij het **aanspreekpunt** voor alles wat te maken heeft met 'pesten'. Zowel leerlingen, als ouders/verzorgers en collega's kunnen een beroep op *hem/haar* doen.
- *Hij* is verantwoordelijk voor de **coördinatie van het anti-pestbeleid** binnen onze school. *Hij/zij* houdt zicht op de berichtgeving en wetgeving omtrent het onderwerp pesten binnen het voortgezet (speciaal) onderwijs, zodat ons anti-pestbeleid up-to-date is en voldoet aan de wet.
- *Hij informeert collega's, ouders/verzorgers en leerlingen*. *Hij/zij* zal ervoor zorgen dat het anti-pestprotocol binnen de school regelmatig onder de aandacht wordt gebracht en 'leeft' binnen onze school, zodat iedereen kennis heeft van dit protocol.
- Hij zal samen met de betreffende leerling(en), de betreffende ouders/verzorgers en de betreffende leraar(en) **het pestprobleem in kaart brengen en op zoek gaan naar oplossingen**. Vervolgens zal hij/zij een vinger aan de pols houden tijdens het traject dat uitgezet wordt en het aanspreekpunt blijven.

Het Dok werkt volgens het 5-sporen traject (Bob v.d. Meer) en de 9 stappen in het stroomschema "Wat te doen bij pesten?"

De vijf sporen zijn:

1. Hulp bieden aan de leerling die gepest wordt.
2. Begeleiding aan de leerling die zelf pest.
3. Mobiliseren van de zwijgende middengroep.
4. De algemene verantwoordelijkheid van de school en professionalisering van de leraren.
5. De ouders/verzorgers van het gepeste, pestende kind steunen en de ouders/verzorgers van de middengroep indien noodzakelijk informeren.

In zeer ernstige gevallen, ter beoordeling van de directie, kan van bovenstaande worden afgeweken. Het oproepen van ouders/verzorgers, schorsing en eventuele verwijdering van school behoren dan tot de mogelijkheden.

3.2 Anti-pest week

Het begin van het schooljaar is hét moment om te werken aan een gezellige en veilige groep. De Week Tegen Pesten helpt scholen daarbij. Jaarlijks doen meer dan 1.000 scholen in het primair-, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs mee. Elk jaar staat een ander thema centraal. De activiteiten in de Week Tegen Pesten verschillen per school. Dat is juist de kracht. Kies iets dat bij jullie past. Het gaat erom dat er aandacht is voor pesten. Door mee te doen aan de Week Tegen Pesten maken scholen aan het begin van het schooljaar een goede start in het werken aan een fijne en veilige school. Het voorkomen en aanpakken van pesten vraagt het hele jaar door aandacht en heeft het meeste kans van slagen als je leerlingen, ouders/verzorgers en je collega's daarbij betreft. Voor de Week Tegen Pesten lanceert Stichting School en Veiligheid elk jaar nieuwe informatie en tools die jou helpen om daarmee aan de slag te gaan. De Week Tegen Pesten wordt ieder jaar in september georganiseerd in samenwerking met verschillende instanties.

De website die geraadpleegd kan worden hiervoor is: <https://www.weektegenpesten.com/>. Het is aan de anti-pestcoördinator om inhoudelijk de vormgeving van de anti pest week in te kleden en deze onder de aandacht te brengen.

3.3 Materialen

Leessuggesties voor ouders/verzorgers

Vaak bestaat bij ouders/verzorgers behoefte aan meer achtergrondinformatie over pesten op school. De volgende publicaties zijn daarvoor heel geschikt:

- *Pesten bij kinderen* door S. Munro. Centrale uitgeverij De Banier BV, 2000, ISBN 9044700871. Dit boek geeft ouders/verzorgers handige tips om pesten te onderkennen, te voorkomen en aan te pakken wanneer het zich voordoet.
- *Pesten, gedaan ermee!* door Gie Deboutte. Brussel:BDJ Jeugd & Vrede vzw., 1997 ISBN 9075640013. Bestellen via de Stichting Vredeseducatie, Utrecht, tel. 030-2723500. Hoe om te gaan met pesterijen? Tips voor ouders/verzorgers, leraren en begeleiding.
- *Pesten hoort er niet bij* door Lucy Buddelmeier. Stichting Jeugdinformatie Nederland, Utrecht, 1995, 2e druk, ISBN 9074492185. Bestellingen tel. 030-2394455. Brochure met informatie en advies voor kinderen van 8 tot 15 jaar.

Een zeer uitgebreid en actueel literatuuroverzicht is te vinden op de website www.pestten.net van de Stichting Europees Expertisecentrum voor Veiligheid.

Leessuggesties voor leraren

- *De zondebok in de klas* door Bob van der Meer. Aan te vragen bij Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie, website: www.nigz.nl.
- *Pesten op school* door Bob van der Meer. Overzicht van artikelen, Utrecht, APS, 1999. ISBN 9066073047.
- Het NIGZ heeft een website waarop nog veel meer achtergrondinformatie te vinden is. Ga op de pagina www.nigz.nl/infocentrum/index.cfm naar zoeken in bestanden. Na het aanklikken van literatuur en het invoeren van het trefwoord pesten, verschijnt er een overzicht van publicaties over de aanpak van het pesten. Verder biedt de website van de Stichting Vredeseducatie: www.vredeseducatie.nl tal van suggesties.

Lessuggesties voor leraren

- Het APS heeft effectief werken aan regels, aanspreken en het nemen van maatregelen kort samengevat in het boekje *Baas in eigen soap*. Het laat zien hoe leerlingen actief te betrekken zijn bij: het maken van klassen- en schoolregels; het aanspreken van elkaar op gedrag (complimenten, vragen en kritiek); het verbeteren van gedrag. Ook de No Blame aanpak en herstelrecht komen daarin kort ter sprake. Het boekje is aan te vragen bij het Expertisecentrum School & veiligheid van het APS. De tekst is ook te downloaden via www.schoolenveiligheid.nl.
- Een specifieke lesactiviteit voor de leerlingen van de bovenbouw is het rollenspel *Carmen al zondebok*. Door middel van dit rollenspel ervaren leerlingen aan den lijve wat het is buitengesloten, geïsoleerd of gepest te worden. Dit rollenspel veroorzaakt emoties, doet een beroep op gevoelens, en heeft daardoor meer effect dan alleen maar over pesten praten. Website: www.boaproducties.nl.
- Voor informatie over beeldmateriaal m.b.t. pesten is er de Klantenservice Televisiearchief van het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid. Website: www.beeldengeluid.nl.

Sites tegen pesten

- www.sjn.nl/pesten. Deze site is bedoeld voor ouders die willen weten hoe je pesten kunt herkennen en wat je ertegen kunt doen. De site gaat uit van de Stichting jeugdinformatie Nederland.
- www.pesten.net. Biedt uitgebreide informatie over de aanpak van pesten voor ouders/verzorgers, leerlingen en scholen. Deze site gaat uit van Bob van der Meer, voorzitter van de Stichting Europees Expertisecentrum voor Veiligheid.
- www.pestweb.nl. Geeft informatie aan leerlingen in de bovenbouw. Ook leraren en ouders/verzorgers kunnen er terecht. De site gaat uit van het Transferpunt voor jongeren, school en veiligheid van het APS.
- www.posicom.nl. Het anti-pestbureau Posicom is gespecialiseerd in het aanpakken van pesten en in het optimaliseren van groepsprocessen en biedt daarvoor een aantal diensten en readers aan. Posicom verzorgt tevens ouderavonden over het aanpakken van pesten.
- www.aps.nl. Na de homepage zijn verschillende mogelijkheden voor handen zoals: transferpunt jongeren, school en veiligheid.
- www.besafeonline.org. Op deze site staat informatie over veilig internetgebruik, waaronder ook een onderdeel digital pesten.
- www.pestenislaf.nl. Hier kan pesten gemeld worden, scholen krijgen advies hoe ze dit kunnen voorkomen en oplossen. Dit initiatief gaat uit van Stichting Kinderconsument.
- www.pesten.startpagina.nl. Portals met veel links naar websites met informatie over pesten.

Sites tegen digitaal pesten

- www.digibewust.nl. Cyberpesten/veiliginternetgebruik/veiligeschool.
- www.stopdigitaalpesten.nl. Campagne van SIRE (Stichting Ideële Reclame) een informatieve site van Het Ministerie van Economische Zaken, die u als consument of zakelijke gebruiker informeert over het veilig gebruik van internet.

Extra informatie digitaal pesten

Extra informatie over digitaal pesten kan worden gevonden:

- In het boek 'Mijn leerling online' staan tips voor een leraar hoe om te gaan met problemen zoals hierboven beschreven en worden ook de instanties voor advies en hulp vermeld.
- De stichting Kinderconsument heeft het meldpunt www.pestenislaf.nl. Kinderen en jongeren kunnen hier melden dat ze worden gepest waarna de scholen advies krijgen hoe ze dit kunnen oplossen en voorkomen. Ook voor ouders/verzorgers staan er tips op hoe ze hun kinderen kunnen behoeden voor digitale pesterijen

Vragen over pesten op school

- 0800-2828280: Leerlingen en leraren kunnen iedere schooldag van 14.00 - 17.00 uur voor een persoonlijk gesprek terecht bij de hulplijn van www.pestweb.nl.
- 0800-5010: 5010 is een gezamenlijk initiatief van de landelijke organisaties voor ouders/verzorgers in het onderwijs. 5010 is op schooldagen gratis bereikbaar van 10.00 - 15.00 uur. Aan de medewerkers van 5010 kan men alle mogelijke vragen over het onderwijs stellen, ook over pesten. Er wordt geluisterd, advies gegeven of doorverwezen naar deskundigen. Vragen kunnen ook per e-mail worden gesteld via de website www.50tien.nl.
- www.schoolveiligheid.nl: Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid en adviseert schoolleiders, leraren, mentoren, leerlingbegeleiders, vertrouwens (contact)personen, onderwijsondersteunend personeel, enzovoorts.
- www.veilig.kennisnet.nl: handreikingen en links voor ouders/verzorgers, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers en ICT-coördinatoren. Deze website is een onderdeel van de programmalijn "Veilig en eenvoudig" van het Surfnet/Kennisnet project.

Hoofdstuk 4 Als het toch uit de hand loopt

4.1 Vertrouwenspersoon en klachtencommissie

Ouders/verzorgers kunnen ondanks alle inspanningen van school- niet tevreden zijn over de aanpak van de school van het pestprobleem. Als de gesprekken niet meer soepel verlopen, kunnen ouders/verzorgers gewezen worden op de mogelijkheid van bemiddeling door de vertrouwenspersoon. Op Het Dok zijn dit Bo van Schaijk en Tom Braem. Ook hebben ouders/verzorgers het recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie van de school. De adresgegevens staan vermeld in de schoolgids.

4.2 Seksuele intimidatie

Pesten kan zich ook in een seksuele vorm uiten. Het kan dan gaan om verbale beledigingen, bekluren, het lastig vallen met seksueel getinte boodschappen en handtastelijkheden.

Klachten over seksuele intimidatie kunnen bij de vertrouwenspersoon van de school gemeld worden.

De vertrouwenspersoon is er voor de ondersteuning van de klager. Een belangrijk aspect in die ondersteuning is dat de vertrouwenspersoon meedenkt over de meest logische vervolgstap. Zie schoolgids. Zo wordt er gekeken of de klacht nog intern kan worden afgedaan, of er bemiddeling mogelijk is, of dat het echt om ontucht, aanranding of verkrachting gaat, dat bij het bevoegd gezag van de school moet worden gemeld. Voor advies kan ook contact worden opgenomen met het Centraal meldpunt van de vertrouwensinspecteurs, tel. 0900 - 1113111.

Artikel 4a van de Wet op het primair onderwijs verplicht het bevoegd gezag van de school om in overleg te treden met de vertrouwensinspecteur wanneer op enigerlei wijze het vermoeden bestaat dat een bij de school betrokken volwassen persoon zich schuldig heeft gemaakt aan een zedenmisdrijf. Het kan dus gaan om een leraar, maar ook om een ander personeelslid of een ouder/verzorger op school. Als uit dit overleg blijkt dat het vermoeden mogelijk op waarheid berust, moet het bevoegd gezag tegen de desbetreffende volwassene aangifte doen. Zowel de klager (kind en ouders/verzorgers) als de verweerder (de aangeklaagde partij) worden hiervan in kennis gesteld.

Voor meer informatie over de aanpak van pesterijen met een seksueel karakter kan contact worden opgenomen met het Project Preventie Seksuele Intimidatie (PPSI) in Utrecht. Ter advisering van scholen beschikt het PPSI over de brochure *Beleid tegen seksuele intimidatie, papieren tijger of schoolpraktijk? Een handreiking voor slagvaardig schoolbeleid*, te downloaden via www.aps.nl/ppsi.nl.

4.3 Strafbaar gedrag

Pesten kan zich uiten in gedragingen die volgens de wet strafbaar zijn. In dergelijke gevallen doen scholen er verstandig aan om het pestgedrag niet zelf op te lossen, maar hiervoor de hulp van de wijkagent of de politie in te roepen. Cyclisch bezoekt de wijkagent onze school. Leerlingen kunnen tijdens deze momenten spreekuur aanvragen bij de wijkagent. Als in het gesprek met de wijkagent geadviseerd wordt aangifte te doen dan zal de kwestie verder door justitie afgehandeld worden. In bepaalde gevallen is het echter ook mogelijk dat een zaak via een zogenaamde Halt-verwijzing of stopreactie wordt afgedaan, voor meer informatie zie www.halt.nl. De wijkagent van de school voert zelf ook stopgesprekken met onze leerlingen.

Bijlage 1

Het onderwijsprotocol tegen pesten

Het Onderwijsprotocol tegen Pesten beoogt via samenwerking het probleem van het pestgedrag bij kinderen aan te pakken en daarmee het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van kinderen te verbeteren.

De ondertekenaars van dit protocol verklaren het volgende:

1. Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. De omvang en zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van kinderen en jongeren, in het bijzonder door de leraren en door de ouders/verzorgers.
2. Het bevoegd gezag en de directie gaan, om een passend en afdoend antwoord te vinden op het pestprobleem, uit van een zo goed mogelijke samenwerking tussen leraren, ouders/verzorgers en leerlingen, gebaseerd op afgesproken beleid dat gericht is op samenwerking.
3. Onze school wenst een samenwerking, zoals bedoeld onder punt 2, ook daadwerkelijk aan te gaan, te stimuleren en te onderhouden.
4. De ondertekenaars van dit protocol verbinden zich daarom het volgende te doen:
  - Het werken met de vijfsporenaanpak.
  - Het bewust maken en bewust houden van de leerlingen van het bestaan en de zwaarte van het Pestprobleem.
  - Het bewust maken en bewust houden van de (levenslange) gevolgen van pesten; een gerichte voorlichting over de preventie en de aanpak van het pesten aan alle ouders van de school; het zorgen voor toegankelijke, actuele informatie over het pestprobleem voor eenieder aan de school verbonden persoon, inclusief de leerlingen.
  - Het beschikbaar stellen van geld waarmee de scholing van de volgende zaken bekostigd zouden kunnen worden: scholing van personeelsleden, lesmaterialen, lezingen, activiteiten voor de ouders/verzorgers, de aanschaf van boeken en andere informatie.
  - Het continueren van ons sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem (middels de leerlijnen), zodat probleemgedrag bij leerlingen zo vroeg mogelijk kan worden onderkend en tegengegaan.
5. De ondertekenaar verklaart zich in principe bereid tot deelname aan een periodieke zelfevaluatie binnen een door de medezeggenschapsraad vastgestelde termijn.
6. Als het protocol is ondertekend, wordt een kopie op een duidelijk zichtbare plaats opgehangen in de school. De tekst van het protocol wordt verder bekend gemaakt door middel van de nieuwsbrief en de website van de school.

Naam en plaats van de school: VSO Het Dok, te Eindhoven

Datum: 13-7-2023

13-7-2023

Anti-pest-coördinator

Schoolleider

Bijlage 2

Stroomschema: Wat te doen bij pestgedrag?

	<p>Signaleren van pestsituatie</p> <p>Stap 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij pestgedrag extra surveillance. • Bespreekbaar maken. • Alert zijn in vrije situaties. • Gewenst gedrag benoemen.
	<p>Incidenteel pestgedrag</p> <p>Stap 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gesprek met betrokkenen leerlingen en leraar. • Gesprekaantekeningen.
	<p>Herhaald pestgedrag</p> <p>Stap 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anti- pest coördinator inschakelen • Gesprek op school met betrokkenen • Gesprekverslag wordt gemaakt. • Eventuele sancties worden opgelegd. • Schoolleider wordt op de hoogte gesteld.
	<p>Hardnekkig pestgedrag</p> <p>Stap 4:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dit gedrag wordt gemeld bij schoolleider. • Gedocumenteerd protocol wordt overhandigd.
	<p>Gesprek op school met schoolleider</p> <p>Stap 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Schoolleider roept betrokkenen op. • Uitgangspunt is opgebouwd dossier. • Schoolleider vult aan met het verloop van de gebeurtenissen.

	Verwijzing naar maatschappelijk werk Stap 6: <ul style="list-style-type: none"> • Indien gedrag niet verbetert kan doorverwijzing plaatsvinden naar maatschappelijk werk of andere instantie.
	Vastlegging in Leerling Volg Systeem Stap 7: <ul style="list-style-type: none"> • E.e.a. wordt zorgvuldig vastgelegd in Swissuite.
	Bijzondere maatregelen Stap 8: <ul style="list-style-type: none"> • Bij geen verbetering of onvoldoende medewerking van ouders/verzorgers. • Schoolleider gaat in overleg met regiodirecteur. • Schoolleider/regiodirecteur nemen bijzondere maatregelen.
	Uiterste geval Stap 9: <ul style="list-style-type: none"> • Melding bij bestuur/bevoegd gezag. • Bestuur kan overgaan tot verwijdering.

Bijlage 3

1. Structuur gesprek gepeste leerling

Kort inleidend gesprekje: Hoe gaat het met je? Wat heb je vandaag gedaan? Enzovoorts.

Probleem benoemen (maak dit concreet) en vragen om toestemming of je mag helpen om de situatie te verbeteren.

Doel formuleren eventueel met behulp van schaalvragen om zicht te krijgen op de huidige positie van de leerling.

Bespreken wat de leerling graag wil bereiken.

Vragen aan de leerling

Bijvoorbeeld hoe hij/ zij kan merken dat hij/zij een plekje hoger is gekomen op de schaal. Maak dit heel concreet. Wat is er dan veranderd?

Wat kan de leerling zelf doen aan de situatie? Wat gaat de leraar doen om te helpen?

Afspreken wanneer je weer een gesprek met de leerling hebt. In dat gesprek bespreek je wat er concreet is veranderd.

Vragen aan een leerling die in de benadeelde positie staat:

- Wat is er precies gebeurd?
- Wat dacht je op dat moment?
- Wat vind je er nu van?
- Wat is het ergste voor jou?
- Wat is nodig om de situatie op te kunnen lossen?

2. Structuurgesprek pester

Benoem direct waarom je de leerling bij je hebt geroepen en vraag of het waar is dat de leerling pest of zich negatief gedraagt ten opzichte van (een) andere(n).

Als de leerling ontkent, maak de leerling dan zelf verantwoordelijk om te voorkomen dat een dergelijke situatie ontstaat ('Wat kun jij dan doen ...?').

Bespreek met de leerling de impact voor de ander.

Bespreek met de leerling welke ideeën hij/zij heeft om de situatie positief te veranderen. Voeg hier je eigen ideeën aan toe. Maak hierover heel concrete afspraken.

Spreek met de leerling af wanneer je hem/haar weer spreekt. Bespreek in dat gesprek wat beter gaat.

Een leerling aanspreken op zijn/haar gedrag:

- Wat is er precies gebeurd?
- Wat dacht je op dat moment?
- Hoe denk je daar nu over?
- Zijn er personen benadeeld? Op welke manier?
- Wat kun je doen om de situatie op te lossen?

3. Vragen die je kunt stellen om de relatie tussen de leerlingen te herstellen

- Wat is er precies gebeurd?
- Hoe voelde jij je toen?
- Hoe denk je er nu over?
- Waar heb je nog last van?
- Hebben anderen er last van gehad en op welke manier?
- Op welke manier kan het weer goed gemaakt worden?

NB In alle gevallen geldt dat de gesprekken in eerste instantie elke week plaatsvinden en mocht je merken dat het beter gaat kan de frequentie wat lager zijn. Houd de situatie goed in de gaten en laat het niet te snel los.